

Зростаючий попит в світі створює можливості для розвитку сфери ІТ й в інших країнах. Так, в Білорусі розвивається сфера ІТ з орієнтацією на експорт. Протягом останнього десятиліття сфера ІТ показує певні темпи зростання: проводиться програмне забезпечення, створюються інформаційні сайти, розширюються системи електронної торгівлі тощо. Однак, незважаючи на позитивну динаміку, сучасний стан сфери ІТ Білорусі демонструє одночасне відставання за технологічністю, що відображається на збільшенні імпорту цих технологій. Для поліпшення ситуації в даній сфері економіки необхідно створити сприятливі умови для розвитку та експорту ІТ, спираючись на свої переваги в галузі освіти, відносно низьку заробітну плату в даній сфері в порівнянні з США і Європейськими країнами, пільгову політику держави і привабливий клімат даної області.

Важливо відзначити Росію, в якій реалізується Стратегія розвитку галузі ІТ на 2014-2020 роки і на перспективу до 2025 р., яка розроблена для формування єдиного системного підходу держави до розвитку галузі ІТ. Одним з найважливіших напрямків, якісно змінюють структуру світових ІТ інформаційних технологій в останні роки, є повсюдний перехід на мобільні пристрої, що враховується в цій Стратегії. Також важливими завданнями цієї Стратегії є підвищення прозорості роботи бізнесу, збільшення інвестиційної привабливості російської економіки і зниження рівня корупції, вирішення яких неможливо без розвитку сфери ІТ [8].

Україна також демонструє позитивну динаміку розвитку сфери ІТ: постійно підвищується рівень підготовки ІТ-фахівців; росте кількість успішних стартапів; розширюється міжнародне співробітництво з іншими країнами по роботі над спільними проектами; регулярно проводяться ІТ meetup та різні заходи, які спрямовані на обмін досвідом, знаннями тощо.

Таким чином, доведена актуальність досліджень сфери ІТ. Визначено, що ступінь розвитку сфери ІТ характеризує розвиток національної економіки, а й престиж та розвиток країни на світовій арені. Досягнення в галузі ІТ сприяють процесам модернізації та трансформації в інших секторах, дозволяють поліпшити життя населення країни і підвищують конкурентоспроможність національної економіки. Тому держава повинна забезпечити підтримку розвитку ІТ як однієї з перспективних сфер національної економіки.

Перелік посилань:

1. Никитенкова М.А. Развитие американского сектора ИКТ как локомотива конкурентоспособности национальной экономики США: адаптация зарубежного опыта для применения в России / М.А. Никитенкова // Россия и Америка в XXI веке. – 2016. – № 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rusus.ru/?act=read&id=491>
2. Кондратьев К.А. Тенденции и проблемы развития мирового ИТ-рынка / К.А. Кондратьев, А.М. Колесников // Известия Тульского государственного университета: экономические и юридические науки. – 2013. – № 10 (184). – С. 134-139.
3. Рассеко Ю.Ю. Развитие ИТ-сферы в Республике Беларусь [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economy.bsu.by/wp-content/uploads/2014/04/518083.pdf>
4. Maslii N. Peculiarities of the international outsourcing services: Ukrainian perspectives / N. Maslii, N. Zakharchenko, L. Kostolonova // Baltic Journal of Economic Studies. – 2017. – Vol. 3. – № 2. – P. 86-92.
5. Глобальный рынок ИТ восстанавливается [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.cnews.ru/reviews/rynok_it_itogi_2016/articles/itpostavki_dostigli_dna_dalee_tolko_rost
6. Перспективы развития Китайской экономики в 2016 году [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kpmg.com/globalchina>
7. Сфера информационных технологий развивается в Армении вопреки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://regnum.ru/news/2187248.html>
8. Стратегия развития отрасли информационных технологий в Российской Федерации на 2014-2020 годы и на перспективу до 2025 года [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://minsvyaz.ru/uploaded/files/Strategiya_razvitiya_otrasli_IT_2014-2020_2025%5B1%5D.pdf

ПОДАТКОВИЙ АУДИТ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ ОПОДАТКУВАННЯ В ПРОГНОЗУВАННІ РОЗВИТКУ ВЕЛИКИХ БІЗНЕС-СТРУКТУР

А.С. Колесніченко

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

Нестабільна ситуація, що склалася в Україні, і перманентна політико-економічна турбулентність роблять податкове планування та структурування невід'ємною частиною будь-якого бізнес-проекту. Сучасна ідеологія сприйняття неминучості податків остаточно виключає класичну теорію, яка висвітлює непродуктивність та практичну непридатність податків у складі народного капіталу.

Організаційні та методичні аспекти побудови процесу податкового аудиту й оптимізації податкових платежів детально вивчаються багатьма вітчизняними й іноземними науковцями, серед них роботи: Г.М. Давидова, Б.В. Костюка [2], М.А. Олейнік, М.Ф. Сафоновой [3], Л.В. Усатової [4] та ін. При цьому, структурування бізнесу і фінансових потоків, використання різних видів платників податків для диференційованих трансакцій, планування архітектури угоди, застосування всього різноманіття договірних конструкцій, податкових пільг, реалізація можливостей юрисдикцій з різним податковим навантаженням складають лише невелику частину палітри, якою управлінці мають оволодіти та успішно застосувати у своїй практиці для досягнення конкурентних переваг. Це обумовлює актуальність подальшого дослідження проблем сучасного податкового аудиту й напрямів оптимізації оподаткування, зокрема, в контексті прогнозування розвитку великих бізнес-структур.

Статистичні дані за 2017 рік містять інформацію, що за окремими найбільшими ризиками стосовно фактів ухилення від оподаткування підрозділами аудиту ДФС України було проведено 16,6 тис. позапланових перевірок (рис. 1, таблиця 1). При цьому, головний акцент в них було зроблено на схемах руху ПДВ.

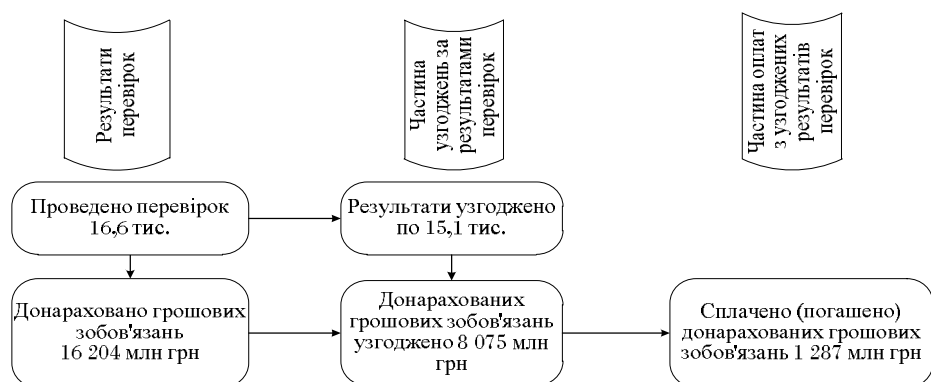

Рисунок 1. Статистика документальних позапланових перевірок у 2017 р.

Таблиця 1

Аналіз передумов здійснення позапланових перевірок у 2017 р.

Загальна кількість проведених перевірок у 2017 р. 16,6 тис., з них:			
за ініціативою платників податків, інших органів:	10,4 тис. (або 63 %)	за ініціативою платників контролюючого органу:	6,2 тис. (або 37 %)
ст. 78.1.7 ПКУ – у зв'язку з припиненням діяльності юридичної особи	8,4 тис.	ст. 78.1.1 ПКУ – отримано податкову інформацію, що свідчить про порушення валютного та іншого не врегульованого Кодексом законодавства	4,2 тис.
ст. 78.1.11 ПКУ – за рішенням суду (слідчого судді) або постановою слідчого, прокурора	0,8 тис.	ст. 78.1.4 ПКУ – виявлено недостатність даних у податкових документах	1,1 тис.
ст. 78.2 ПКУ – на прохання платника податків	1,2 тис.	Інші підстави	0,9 тис.

Примітка: складено автором на основі даних [1]

В ході проведених перевірок було сумарно відпрацьовано 6,2 тис. вигодонабувачів, 14,8 млрд. грн. схемного ПДВ, в тому числі 2,6 млрд. грн. ПДВ – від ризикових імпортерів. За результатами проведених заходів сукупно донараховано 16,2 млрд. грн., з яких узгоджено 8,1 млрд. грн. і з яких, відповідно, 1,3 млрд. станом на квітень 2018 р. оплачено [1].

Типові порушення, виявлені під час позапланових перевірок, представлено на рис. 2.

Рисунок 2. Розподіл відпрацьованого схемного ПДВ відповідно до типових порушень, виявлених в ході позапланових перевірок

Примітка: складено автором на основі даних [1]

Аудит податкового обліку (або податковий Due Diligence) складається з комплексної та експертної перевірки податкового обліку замовника, який дозволяє виявити, а також знизити податковий ризик, при цьому сприяє своєчасному усуненню його невідповідності чинним нормам. Така форма аудиту на сьогодні є затребуваним і дієвим інструментом податкового управління. Due Diligence виконує функцію незалежної експертизи податкового обліку, що дозволяє створити базис економічної та податкової безпеки підприємства і підготувати його до можливої перевірки фіскальних органів на підґрунті прогностичних важелів цієї сфери.

В реаліях регулярних нововведень законодавця і нормативних змін, їх неоднозначності і суперечливості, фіскального підходу контролюючих органів існує необхідність контролю податкових показників, відшкодування ПДВ.

Податковий аспект часто стає вирішальним, або як мінімум – істотним, при великих угодах. Перш ніж структурувати ту чи іншу господарську операцію, необхідно прорахувати її податкові наслідки. Існує безліч юридичних способів для реалізації: придбання прав на нерухомість, земельні ділянки, компанії, цінні папери тощо. Кожен з таких підходів пов'язаний з різними податковими витратами. Структуруючи основну угоду, використовуючи різні легальні механізми, кожна бізнес-одиниця отримує можливість усвідомлено зменшувати фіскальні витрати сторін.

Тобто, аудит податкових зобов'язань користується найбільшим попитом у великих компаній, які ведуть бізнес в суміжних або різних сферах, де великий обсяг документообігу веде до виникнення помилок [2]. Також в податковому аудиті потребують компанії, що мають холдингову або іншу багаторівневу структуру. Цей напрям аудиту популярний і серед фірм з розгалуженою мережею філій.

Комплекс процедур податкового аудиту та операції щодо оптимізації оподаткування великих бізнес структур для цілей прогнозування їх розвитку та забезпечення економічної безпеки має включати такі напрями: проведення податкового аудиту, експертизи застосовуваних схем податкової оптимізації на відповідність вимогам законодавства; розробка та впровадження ефективних схем оптимізації оподаткування; вибір оптимальних режимів оподаткування; мінімізація податкових ризиків при виборі контрагентів, розрахунок і прогнозування податкових наслідків передбачуваних угод і інвестиційних проектів; виявлення та оцінка податкового потенціалу, повернення надміру сплачених податків (включаючи супровід в суді), зокрема з питань застосування: коефіцієнта амортизації, податкових пільг та ін.

Перелік посилань:

1. Підрозділи аудиту ДФС протягом 2017 року відпрацювали 14,8 млрд. грн. схемного ПДВ. Офіційний сайт ДФС України [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/media-tsentr/novini/333232.html>. – Назва з титул. екрану.
2. Костюк, Б. В. Організація податкового аудиту на підприємстві / Б. В. Костюк // Економіка і регіон. – 2015. – № 1. – С. 124-129.
3. Сафонова, М. Ф. Суцностные характеристики налоговых издержек как элемента бизнес системы экономического субъекта [Текст] / М.Ф. Сафонова // Аудит и финан- совый анализ. – 2015. – №5. – С.144 – 149.
4. Усатова, Л. В. Организация процесса налогового аудита расходов [Текст] / Л.В. Усатова // Экономический анализ: теория и практика. – 2008. – № 24. – С. 26-31.